

П'ять рухів задля мовчання

Н. Лігерос

Частина перша: Allegro
Частина друга: Andante
Частина третя: Scherzo
Частина четверта: Variazione
Частина п'ята: Final

Дійові особи

Ганна
Іван
Лука
Марко
Матвій
Софія
Мовчання

Музика

1. Prokofiev: Ромео та Джульєтта (сюїта балету). Монтеги та Капулеті.
2. Beethoven: Симфонія № 7 в la mizona, Opus 92. Allegretto (Marcia funebre).
3. Beethoven: Симфонія № 9 в re ellasona, Opus 125. Molto vivace.
4. Mozart: Requiem d-moll KV 626. Tuba mirum.
5. Mozart: Requiem d-moll KV 626. Requiem/Kyrie.

Ця театральна п'єса побудована за принципом музичного твору, висвітлює тему опору пам'яті насиллю забуття. Людям не вистачає пам'ятати, вони вирішують не забути. Цей дивний вибір дає нам можливість стати свідками як спільна свідомість проникає через стіну слів, щоб торкнутися і розбити мовчання.

П'ять рухів задля мовчання

Allegro

Лука, Марко

Сцена пуста, без жодного предмета. Тяжко зрозуміти її «настрій». Представляє музичний символ. Одна особа раптово виходить на сцену. Тримає газету в одній руці та стілець у другій. Тягне стілець поспіхом.

Лука

Не думав, що таке могло трапитися... *Мовчання.*

Сідає на стілець і з подивом читає газету.

Виходить ще одна особа, тягнучи за собою ще один стілець. Сідає, дивлячись у протилежному напрямку від першої особи. Сидять плечима один до одного.

Марко

Навпаки, вірю, що все можливе...

Лука повертається до Марка.

Лука

Ти читав газету?

Марко

Ні!

Лука

Тоді звідки знаєш про що я говорю?

Марко

Не знаю.

Лука

Ти нестерпний!

Марко

Це ніби занадто!

Лука

Це серйозна справа.

Марко

Згоден... *Пауза.* Але чи це щось міняє?

Лука

Якраз у цьому вся суть проблеми!

Марко

Яка тема нашої сьогоднішньої бесіди?

Лука

Злочин, якого може не було!

Марко

Оце тема!

Лука

Однак, якраз на титульну сторінку... *Показує газету.*

Марко

Це ще не доказ... Про що мова?

Лука

Про геноцид... *Мовчання.*

Марко повертається зненацька.

Марко

Думав, що ти жартуєш.

Лука

Весь світ думає, що це жарт.

Марко

Ти це серйозно?

Лука

Так. *Мовчання.*

Показує йому газету. Марко читає статтю. Його обличчя засмучене.

Марко

В них немає свідомості. *Пауза.* Як можуть жартувати з такою темою.

Лука

Тому що в наш час все сприймається як жарт.

Марко

Але це не тільки злочин війни, це злочин проти людства.

Лука

Для них немає різниці. Це тільки слова.

Марко

Але ці слова ранять пам'ять!

Лука

Люди, що вижили від геноциду, вмирають помалу, а разом з ними і пам'ять.

Марко

Отже, треба діяти!

Лука

Але як?

Марко

Треба нам згадати про них.

Лука

Цього не досить!

Марко

Тоді, ми зобов'язані не забути. *Мовчання.*

Лука

Так, саме так... *Пауза.* Тільки пам'ять може перемогти смерть.

Марко

Тому намагаються вбити нашу пам'ять.

Лука

І все ж, ми не є ні вірмени, ні українці, ні кіпріоти, ні греки, ні євреї, ні...!

Марко

Це не є причина! Навпаки!

Лука

Навпаки?

Марко

Якщо пам'ять не залишила сліду на нашому тілі, має залишити слід в нашому сумлінні.

Лука

Усвідомлюєш зусилля, які треба докласти?

Марко

Зобов'язання не є зусиллям. *Пауза.* Ми не були там під час подій, але будемо присутні від цієї хвилини.

Лука

Ми не є відповідальними за життя минулих поколінь, але за пам'ять майбутніх! *Пауза.* Тільки хто нам повірить?

Марко

Люди, які вміють страждати...

Лука

Але їх так мало!

Марко

Це початок опору.

Лука

Хочеш сказати, що мало хто чинить опір?

Марко

Так, їх більше лише тоді коли вдається.

Лука

Якщо не вдається?

Марко

Як правило, ми їх забуваємо.

Лука

Нам потрібні будуть інші.

Марко

Нам завжди потрібні інші.

Лука

Вони прийдуть?

Марко

Вони завжди приходять!

Лука

Але цього разу все по-іншому.

Марко

Тоді ніколи вже не відійдуть.

Лука

Не можу повірити, що намагаються вбити пам'ять.

Марко

Але це правда! *Пауза*. І якщо не супротивимось, їм це вдасться.

Лука

Що ми можемо зробити? *Пауза*. Ми є тільки люди...

Марко

Якраз тому, що ми люди, можемо супротивитись.

Лука

Якою ціною?

Марко

Пам'ять не має ціни.

Лука

Я боюся смерті...

Марко

Забуття – єдине, чого треба боятися. Смерть – природна, забуття - нелюдське!

Йдуть зі сцени залишаючи стільці на місці.

Andante

Ганна, Іван, Лука, Марко, Матвій

На сцені ледве виділяються силуети двох осіб, прив'язаних до стільців. Виглядають дуже змордовані. Їх голови нахилені до холодної підлоги. Мовчання. Зненацька на них виливають холодну воду. Піднімають голови раптово. Одночасно на них спрямовується яскраве світло.

Ганна

Це кінець?

Іван

Ні, це початок!

Ганна

Невже це ніколи не скінчиться?

Іван

Вони нас хочуть живими... *Пауза.*

Ганна

Для чого?

Іван

Якщо ми помremo, інші нас пам'ятатимуть... *Пауза.* Хочуть, щоб ми забули!

Ганна

Як ми можемо забути геноцид?

Іван

Деякі вже забули, інші скоро теж забудуть.

Ганна

Але це негідно!

Іван

Можна жити і без гідності.

Ганна

Боже! *Схиляє голову.*

Іван

Піднімись, на нас дивляться.

Ганна

Наші кати мене не лякають, тіла наші – ось що мене лякає.

Іван

Їм потрібен тільки наш дух!

Ганна

Яка спільність із забуттям... *Мовчання.*

Іван

Поки ми будемо тут, інші боротимуться за нас.

Ганна

Отже, ми не самі?

Іван

Ми завжди самі, але і інші розділяють з нами ту ж самотність.

Ганна

Люди з поламаними крилами.

Іван

Не зовсім поламаними... *Пауза.*

Ганна

Доки один з нас є живий, забуття не переможе.

Іван

Ні, доки один з нас не згодиться зі смертю пам'яті.

Їх покриває морок.

Ганна

Іване! Іване!

Іван

Я тут, поруч з тобою.

Ганна

Нас знову будуть бити?

Іван

Так, але ми не здамося. *Пауза.* Будь за що, тільки не заговори...

Чути удари і приглушені звуки. Починається друга сцена сьомої симфонії Ludwig van Beethoven. Allegretto (Marcia funebre).

Абсолютна темрява.

Скраю сцени. Три особи переговорюються пошепки.

Матвій

Арештували двох наших... *Мовчання.* Ганну та Івана.

Марко

Треба зробити все можливе, щоб їх звільнили.

Лука

Знаєш де їх тримають?

Матвій

Ще ні...

Марко

Треба діяти швидко.

Лука

Роблять все можливе... Не будь таким вимогливим...

Матвій

Завтра знатимемо де вони знаходяться.

Марко

Мусимо знайти їх живими.

Лука

Живі, будуть.

Марко

Що ти маєш на увазі?

Матвій

Лука правий, обов'язково будуть живими.

Марко

Тоді не розумію...

Лука

Згоду... Цього хочуть.

Марко

Але з чим згодитись? *Пауза.* Правда відома всім.

Матвій

Відома всім і забута більшістю.

Марко

Полоскання розуму...

Лука

Вбивство пам'яті їх єдина ціль.

Марко

Геноциду їм було недостатньо.

Матвій

Ні! *Пауза.* Про нього мають забути.

Лука

Ніхто з нас з цим не згодиться.

Матвій

Тоді і про нас мають забути.

Марко

Отже, оце їх основна мета. *Пауза*. Стерти будь-які сліди пам'яті.

Матвій

Тільки так зможуть продовжувати вторгатися...

Лука

Так наче люди слухають тільки катів.

Марко

Так попадають у пастку жертви. *Пауза*. Треба їх відшукати якнайшвидше.

Матвій

Якраз це намагаємося зробити.

Лука

Дай їм трошки часу.

Марко

Скільки часу мають Ганна та Іван?

Матвій

Витримають удар.

Лука

Так, в цьому я впевнений.

Марко

Скільки жертв ще необхідно, щоб жила пам'ять народів?

Лука

Доки існуватимуть воєнні режими, нам треба буде боротися.

Матвій

Боротися серед загальної байдужості...

Марко

Та суспільної ізоляції.

Лука

Це єдиний спосіб стати людьми...

Марко

Пам'ять – це частина людяності в людині.

Scherzo

Ганна, Іван, Лука, Марко, Матвій

Вся сцена відбувається в напівтемряві. Рухи жваві. Красномовніші за слова. Люди бігають всюди. Направляються до прив'язаних.

Матвій

Вони тут!

Марко

Швидко! Швидко!

Лука

Ганно! Іване!

Чується глухий звук.

Матвій

Що з ними зробили!

Марко

Треба їх розв'язати!

Намагаються їх звільнити.

Лука

Здається, все добре.

Обережно піднімають тіла.

Матвій

Підніміть їх швидко. *Пауза.* Треба поспішати!

Троє підтримують двох і з трудом пересуваються.

Іван

Залиште її!

Ганна

Іване!

Лука

Це ми! Не бійтеся!

Матвій

Це я з Лукою та Марком.

Іван

Матвію, це ти?

Матвій

Так, друже.

Іван

Потурбуйтеся про Ганну...

Лука та Марко підтримують Ганну ще обережніше.

Ганна

Іване! Іване!

Іван

Це наші, Ганно, вже не треба боятися.

Ганна

Не залишай мене саму...

Лука

Ганно, вже все позаду. *Пауза.* Ви – вільні!

Ганна

Вільні?

Марко

Так, вільні!

Ганна

Іване, не вір, це наступна пастка.

Іван

Ні, ні... *Пауза.* Дай я тебе обійму, Ганно.

Ганна

Що ще з нами зроблять?

Іван

Більше нічого. Вже все буде добре.

Марко

Треба втікати.

Іван

Але вона не може.

Лука

Як?

Іван

Вона не впізнає вас, безталанна.

Ганна

Іване?

Іван

Я тут!

Ганна

Будь зі мною. *Пауза.* Не залишай мене саму.

Сцена освітлюється і знаходимося в хаті. Ганна в оточенні друзів. Але, очевидно, не впізнає їх.

Марко

Не знаю що зробити...

Лука

Видно, повністю втратила пам'ять...

Іван

Нас били палицями день-ніч. *Пауза.* Якби ви ще трошки затрималися... *Мовчання.* Я був би в такому ж стані.

Матвій

Скільки страждань...

Іван

Однак не зізналася ні в чому! Тому таке з нею сталося.

Лука

Як можуть бути такі нелюди!

Марко

Вони вчинили геноцид, значить, здатні на все.

Матвій

Тоді як їм протистояти?

Іван

Не має значення як, важливо протистояти.

Лука

Цього не досить! *Пауза.* Гляньте на Ганну. Стільки вистраждала. Не впізнає нас зовсім.

Іван

Ми розповімо їй цю історію знову.

Марко

Але як?

Іван

Кожний з нас розповідатиме їй один розділ в день.

Лука

Усвідомлюєш, що ти кажеш?

Іван

Тоді, будемо це робити вночі.

Матвій

Ви зовсім здуріли.

Марко

Ні, чинимо опір і допоможемо їй будь-якою ціною.

Лука

Маєте рацію! *Пауза*. Напишемо історію знову заради неї. Вона залишиться з нами.

Матвій

Тоді почнемо сьогодні.

Марко

Таким чином відродимо традиції народів, що страждали.

Лука

Треба буде повернути час.

Марко

Час є на нашій стороні.

Іван

Доки не забуваємо.

Матвій

Кожен з нас, отже, має описати все, що знає. *Пауза*. Так вона матиме повне відчуття нашої історії.

Ганна

Іване, ти тут!

Іван підходить до неї.

Іван

Так, Ганно. Я завжди буду тут.

Ганна

Поговори зі мною...

Іван киває іншим, що підіймаються.

Іван

Проводжаю наших друзів, що йдуть.

Ганна

Не залишай мене.

Тримає її за руку.

Іван

Отже, я починаю першим.

Розповідає їй стихшено в той час як інші покидають сцену.

Variazione

Ганна, Іван, Лука, Марко, Матвій

Бачимо тих самих людей через багато тижнів після минулих жахливих подій. Спільна боротьба зблизила їх ще більше між собою. З цього моменту і до кінця життя вони є пальцями однієї руки, що не спиняється описувати історію, щоб не забулася суть. Кожен сидить за окремим столом, освіченим полум'ям свічки. Місце справляє враження підпільної бібліотеки. Одна особа підіймає голову.

Лука

Перед тим як описати історію минулого століття, я не усвідомлював...

Ганна

Що ти не усвідомлював?

Лука

Значення ідеї геноциду.

Іван

Ти не винен у цьому! *Пауза.* Навіть у французькій мові не було такого слова аж до 1944 року, наче не відбувалось і раніше.

Матвій

І все ж, задовго до 1944, століття було поранене геноцидом.

Марко

Але хто пам'ятає 1915?

Лука

Так собі думаю, що існувало поняття ще гірше за власне геноцид... *Мовчання.*

Іван

Чи таке можливе?

Ганна

Забуття?

Лука

Так, забуття, але не тільки...

Матвій

Визнання... *Пауза*. Чи вірніше, невизнання...

Лука

Так, саме ця ідея. Невизнання геноциду є гіршим за сам геноцид!

Іван

Не розумію твоїх роздумів.

Лука

У фразі «методична катастрофа», що характеризує геноцид, слово «методична» є вирішальним.

Матвій

Починаю розуміти, про що говорить Лука. *Пауза*. Навіть правосуддя розділяє злочин, вчинений в стані афекту та злочин зумисний.

Лука

Те, що відрізняє один від другого, якраз є метод. І невизнання є продовженням цього методу.

Іван

Через стирання пам'яті вбивають мертвих.

Ганна

Катам не досить, що жертв мордували, хочуть, щоб вони вмирали в забутті.

Матвій

Історичні факти можуть пояснити здійснення геноциду, але тільки аморальність може пояснити невизнання.

Іван

Геноцид є раною людства, тоді як невизнання є відчуженням людини.

Лука

Деякі люди не займають позиції, тому що не були присутніми при розвитку подій, але вони не враховують, що їх нейтралітет служить на користь катів.

Матвій

В геноциді вбачаю варварство. А в невизнанні криється весь його жах.

Ганна

У визнанні зосереджено набагато більше, ніж борг пам'яті. Зосереджене воскресіння народу.

Марко

Згоден з цими думками, але треба перетворити їх у дію.

Іван

Для цього ми і пишемо історію.

Лука

Але ми зобов'язані також написати історію майбутнього. *Пауза.* Якщо ми хочемо, щоб геноцид належав минулому, ми зобов'язані займатися його визнанням.

Марко

Наші противники не ті, що вже померли, а ті, що продовжують свою роботу через невизнання.

Матвій

І як ми переконаємо того, хто не знає!?

Лука

Щоб перемогти разом з ним, треба народитися разом з ним.

Іван

Для деяких, написання Конвенції прав людини не має сенсу, хоча є абсолютно необхідною.

Ганна

Через геноцид боротьба звертається до Людства.

Лука

Людство має право на існування.

Марко

Як кожна вільна людина.

Матвій

Ми повинні боротися з кожною країною, з кожною системою, що нехтує правами людини і не визнає геноциду.

Іван

Ми повинні боротися, перш за все, з країнами, що вчинили геноцид і не визнають цього, бо вони є прикладом боягузтва.

Матвій

Тільки треба діяти узгоджено.

Ганна

Як можна говорити про згоду, коли мова йде про геноцид?

Матвій

Я не про те. Думав про вас, про тебе та Івана.

Ганна

Не про нас треба думати, але про тих, хто не зумів захиститися, про тих, хто загинув тільки тому, що існував, про тих, хто живе хіба що в нашій пам'яті.

Іван

Це єдине, про що нам треба думати.

Марко

Я знаю жінку, яка вижила від геноциду і могла би нам допомогти.

Матвій

Треба з нею зустрітися якнайшвидше.

Марко

Тоді мусимо піти до неї додому. Вона вже не пересувається. Каткування прикували її до крісла.

Ганна

Вона нам потрібна. Пішли!

Гасять свічки і покидають сцену.

Finale

Ганна, Іван, Лука, Марко, Матвій, Мовчазна постать і Софія.

В маленькій хатинці одна кімната освічується м'яким теплим світлом. Всередині бачимо тінь у супроводі мовчання. Дзеленчить дзвінок.

Софія

Це вони!

Мовчазна постать віддаляється і повертається з групою людей.

Марко

Ми не хотіли турбувати, але мусіли вас побачити.

Софія

Добре зробили, діти мої.

Марко

Нам потрібна ваша допомога.

Софія, *показуючи на інвалідне крісло.*

Вже довгий час не можу нікому нічим допомогти.

Мовчазна постать торкається до плеча Софії і на її устах з'являється непевна посмішка.

Мовчанню завдячую своє існування.

Марко

Не кажіть так... *Пауза.* Особливо зараз...

Софія

Чому зараз?

Іван

Тому що мусимо перемогти в боротьбі.

Софія

В боротьбі?

Лука

Творитимемо спільно... *Мовчання.*

Софія

Моє життя закінчується.

Ганна

Але створене вами треба спасти.

Софія

Я та, що пережила геноцид, невизнаний. *Пауза.* Створене мною не існує.

Матвій

Ні, це неправда!

Софія

І все ж, я впала в забуття та загальну байдужість. В той час як інші домовляються про майбутнє наших дітей з катами минулого.

Марко

Саме тому ми тут!

Софія

Ви дуже спізналися, діти мої.

Марко

Спізналися?

Софія

Всі вже померли. *Пауза.* Я залишилася остання. Після мене ніхто не зможе їх звинуватити.

Лука

Зробимо позов до Європейського суду прав людини.

Софія

Без письмових доказів, не зможуть...

Матвій

Але ви є нашим письмовим доказом! Через вас живе пам'ять геноциду.

Софія

Живе як нота в реквіємі.

Ганна не може більше стримуватися, обіймає Софію, Іван прямує до них.

Іван

Якби ми могли прийти раніше...

Софія

Ви мусите жити, діти мої. Багато хто пізнав тільки смерть.

Марко

Але зараз йдеться про інтервенцію забуття.

Софія

З відчайдушним криком. Ні! Не допустимо забуття!

Марко

Тоді благаю, допоможіть нам!

Софія

Що я маю зробити?

Лука

Розповісти нам всі факти.

Софія

Ви мене просите знову пережити смерть... *Мовчання.*

Мовчазна постать нагинається і шепоче щось їй на вухо. Всі чекають на її реакцію.

Я це зроблю при одній умові.

Матвій

Виконаємо все, що скажете.

Софія

Будете продовжувати цю боротьбу і після моєї смерті. *Мовчання.* Від сьогодні ви станете моєю пам'яттю.

Ганна

Ви є наша людяність.

Софія

Коли розпочинаємо?

Іван

Якнайшвидше.

Софія

Тоді розпочнемо сьогодні.

Дає знак Мовчазній постаті, яка відразу покидає сцену.

Мовчання.

Ніхто не наважується втрутитися. Всі очікують на її повернення.

Мовчання.

Мовчазна постать повертається замотана в великий шматок чорної тканини. Тканина волочиться за нею. Переступає з трудом. Всі інші встають. Постать продовжує іти не звертаючи уваги ні на кого. Закінчує на протилежному боці, вкривши всю сцену цією чорною тканиною.

Софія

На цій тканині виписані всі імена жертв геноциду. Бракує тільки мого. *Пауза.* Беріть її, відтепер вона ваша. Єдине заповідаю – не забудьте нас, бо ми є лише оця чорна тканина.

Всі по черзі піднімають чорну тканину з підлоги. Мовчазна постать зрущує з місця, сходить зі сцени і прямує в зал. Вся група слідує за нею намагаючись з трудом стримати сльози. Сходять зі сцени залишаючи Софію саму.

Боже, я виконала свій обов'язок, забери мене до себе.

Схиляє голову і заплющує очі. Мовчазна постать у супроводі групи повертаються на сцену, кладуть її на землю, вкривають чорною тканиною. Встають навколішки.

Тінь.

Темрява.

Чорне.

ΠΕΝΤΕ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΙΩΠΗ

Αυτό το θεατρικό έργο, δομημένο όπως μια μουσική σύνθεση, πραγματεύεται το θέμα της αντίστασης της μνήμης ενάντια στην καταπίεση της λήθης. Οι άνθρωποι δεν αρκούνται στο

να θυμούνται και αποφασίζουν να μην ξεχάσουν. Μέσω αυτής της παράξενης επιλογής, αντιλαμβανόμαστε το πρόβλημα της συλλογικής συνείδησης η οποία διαπερνά το τείχος των λέξεων για ν' αγγίξει τη σιωπή.

Σκηνές

Πρώτη κίνηση: *Allegro*

Δεύτερη κίνηση: *Andante*

Τρίτη κίνηση: *Scherzo*

Τέταρτη κίνηση: *Variazione*

Πέμπτη κίνηση: *Final*

Πρόσωπα

Άννα

Γιάννης

Λουκάς

Μάρκος

Ματθαίος

Μουσική

1. Prokofiev: Ρωμαίος και Ιουλιέτα (σουίτα μπαλέτου). Μοντέγοι και Καπουλέτοι
2. Beethoven: Συμφωνία αρ.7 σε λα μείζονα, Opus 92. Allegretto (Marcia funebre)
3. Beethoven: Συμφωνία αρ.9 σε ρε ελάσσονα, Opus 125. Molto vivace
4. Mozart: Requiem d-moll KV 626. Tuba mirum
5. Mozart: Requiem d-moll KV 626. Requiem/Kyrie

Πρώτη κίνηση: *Allegro*

Η σκηνή είναι κενή, χωρίς κανένα αντικείμενο. Είναι δύσκολο να προσδιοριστεί το ύψος της. Αντιπροσωπεύει το μουσικό σύμβολο. Ένα πρόσωπο μπαίνει αιφνιδιαστικά στη σκηνή. Κρατά μια εφημερίδα στο ένα χέρι και μια καρέκλα στο άλλο. Σέρνει την καρέκλα βιαστικά.

Λουκάς

Δεν σκέφτηκα ότι αυτό ήταν δυνατόν... Σιωπή.

Κάθεται στην καρέκλα και κοιτάζει την εφημερίδα κατάπληκτος. Ένα άλλο πρόσωπο φθάνει σέρνοντας επίσης μια καρέκλα. Κάθεται κοιτάζοντας προς την αντίθετη κατεύθυνση σε σχέση με τον πρώτο. Τώρα είναι πλάτη με πλάτη.

Μάρκος

Αντιθέτως, πιστεύω πως όλα είναι δυνατά...

Ο Λουκάς στρέφεται προς το Μάρκο.

Λουκάς

Διάβασες την εφημερίδα;

Μάρκος

Όχι!

Λουκάς

Τότε πώς μπορείς να ξέρεις για ποιο πράγμα μιλώ;

Μάρκος

Δεν το ξέρω.

Λουκάς

Είσαι ανυπόφορος!

Μάρκος

Είναι κάπως υπερβολικό!

Λουκάς

Το ζήτημα είναι σοβαρό.

Μάρκος

Συμφωνώ... Χρόνος. Όμως αυτό αλλάζει κάτι;

Λουκάς

Ακριβώς εδώ έγκειται όλο το πρόβλημα!

Μάρκος

Ποιο είναι το θέμα της σημερινής μας συνομιλίας;

Λουκάς

Ένα έγκλημα που ίσως δεν υπήρξε!

Μάρκος

Τι θέμα!

Λουκάς

Κι όμως είναι πρωτοσέλιδο... *Δείχνει την εφημερίδα.*

Μάρκος

Αυτό δεν αποδεικνύει τίποτα... Περί τίνος πρόκειται;

Λουκάς

Περί γενοκτονίας... *Σιωπή.*

Ο Μάρκος γυρίζει απότομα.

Μάρκος

Νόμιζα ότι αστειεύσουν.

Λουκάς

Όλος ο κόσμος νομίζει ότι πρόκειται περί αστείου.

Μάρκος

Σοβαρολογείς;

Λουκάς

Ναι. *Σιωπή.*

Του δείχνει την εφημερίδα. Ο Μάρκος διαβάζει το άρθρο. Το πρόσωπό του είναι θλιμμένο

Μάρκος

Δεν έχουν συνείδηση. Χρόνος. Πώς μπορούν να αστειεύονται για τέτοιο θέμα.

Λουκάς

Διότι στις μέρες μας, όλα εκλαμβάνονται ως αστείο.

Μάρκος

Μα αυτό δεν είναι μόνο έγκλημα πολέμου, είναι έγκλημα κατά της ανθρωπότητας.

Λουκάς

Ποια η διαφορά γι' αυτούς; Είναι μόνο λέξεις.

Μάρκος

Όμως αυτές οι λέξεις πληγώνουν τη μνήμη!

Λουκάς

Οι άνθρωποι που επέζησαν της γενοκτονίας πεθαίνουν σιγά-σιγά και μαζί τους, η μνήμη τους.

Μάρκος

Πρέπει, λοιπόν, να δράσουμε!

Λουκάς

Μα πώς;

Μάρκος

Πρέπει εμείς να θυμηθούμε γι' αυτούς.

Λουκάς

Αυτό δεν θα είναι αρκετό!

Μάρκος

Τότε, οφείλουμε να μην ξεχάσουμε. *Σιωπή.*

Λουκάς

Ναι, αυτό είναι... *Χρόνος.* Μόνο η μνήμη μπορεί να νικήσει το θάνατο.

Μάρκος

Γι' αυτό προσπαθούν να δολοφονήσουν τη μνήμη μας.

Λουκάς

Κι όμως, δεν είμαστε ούτε Αρμένιοι, ούτε Κύπριοι, ούτε Έλληνες, ούτε Εβραίοι, ούτε... !

Μάρκος

Αυτός δεν είναι λόγος! Αντιθέτως!

Λουκάς

Αντιθέτως;

Μάρκος

Εφόσον η μνήμη δεν σημάδεψε το κορμί μας, πρέπει να σημαδέψει το πνεύμα μας.

Λουκάς

Συνειδητοποιείς την προσπάθεια που αυτό συνεπάγεται;

Μάρκος

Το χρέος δεν είναι προσπάθεια. *Χρόνος*. Δεν ήμασταν εκεί τη στιγμή των γεγονότων, αλλά θα είμαστε παρόντες από 'δω και μπρος.

Λουκάς

Δεν είμαστε υπεύθυνοι για τις ζωές του παρελθόντος, μα για τη μνήμη του μέλλοντος! *Σιωπή*. Μόνο ποιος θα μας πιστέψει;

Μάρκος

Οι άνθρωποι που ξέρουν να υποφέρουν...

Λουκάς

Μα είναι τόσο λίγοι!

Μάρκος

Είναι η αρχή της αντίστασης.

Λουκάς

Εννοείς ότι αυτοί που αντιστέκονται είναι πάντα λίγοι;

Μάρκος

Ναι, γίνονται περισσότεροι μόνο όταν πετύχουν.

Λουκάς

Κι αν αποτύχουν;

Μάρκος

Συνήθως, τους ξεχνούμε.

Λουκάς

Θα χρειαστούμε τους άλλους.

Μάρκος

Πάντα χρειαζόμαστε τους άλλους.

Λουκάς

Θα έρθουν;

Μάρκος

Πάντα έρχονται!

Λουκάς

Μα αυτή τη φορά, είναι διαφορετικό.

Μάρκος

Τότε δεν θα ξαναφύγουν.

Λουκάς

Δεν μπορώ να το πιστέψω ότι προσπαθούν να δολοφονήσουν τη μνήμη.

Μάρκος

Κι όμως είναι αλήθεια! *Χρόνος*. Κι αν δεν αντισταθούμε, θα τα καταφέρουν.

Λουκάς

Τι μπορούμε να κάνουμε; *Χρόνος*. Είμαστε μόνο άνθρωποι...

Μάρκος

Ακριβώς επειδή είμαστε άνθρωποι, μπορούμε ν' αντισταθούμε.

Λουκάς

Ποιο θα είναι το τίμημα;

Μάρκος

Η μνήμη δεν έχει τιμή.

Λουκάς

Φοβάμαι το θάνατο...

Μάρκος

Η λήθη είναι αυτό που πρέπει να φοβόμαστε. Ο θάνατος είναι φυσιολογικός, η λήθη είναι απάνθρωπη!

Βγαίνουν από τη σκηνή αφήνοντας τις καρέκλες.

Δεύτερη κίνηση: *Andante*

Στη σκηνή, διακρίνουμε με δυσκολία τις σιλουέτες δύο προσώπων δεμένων σε καρέκλες. Φαίνονται κατάκοποι. Τα κεφάλια τους γεμμένα σε άθλια κατάσταση προς το κρύο πάτωμα. Σιωπή. Ξαφνικά, τους ρίχνουν παγωμένο νερό. Σηκώνουν τα κεφάλια απότομα. Την ίδια στιγμή, ένα έντονο φως πέφτει πάνω τους.

Άννα

Είναι το τέλος;

Γιάννης

Όχι, είναι η αρχή!

Άννα

Μα δεν θα τελειώσει ποτέ αυτό;

Γιάννης

Μας θέλουν ζωντανούς... *Χρόνος*.

Άννα

Για ποιο λόγο;

Γιάννης

Εάν πεθάνουμε, οι άλλοι θα μας θυμούνται... *Χρόνος*. Θέλουν να ξεχάσουμε!

Άννα

Μα πώς να ξεχάσουμε μια γενοκτονία;

Γιάννης

Μερικοί το έχουν κάνει κι άλλοι θα το κάνουν.

Άννα

Είναι αναξιοπρεπές!

Γιάννης

Η αξιοπρέπεια δεν είναι απαραίτητη για να ζουν.

Άννα

Θεέ μου! *Γέρνει το κεφάλι*.

Γιάννης

Ίσιωσε, μας κοιτάζουν.

Άννα

Οι δήμιοι μας δεν με τρομάζουν, τα κορμιά μας είναι που με τρομάζουν.

Γιάννης

Θέλουν μόνο το πνεύμα μας!

Άννα

Τη συναίνεση στη λήθη... *Σιωπή*

Γιάννης

Όσο θα είμαστε εδώ, οι άλλοι θα αγωνίζονται για μας.

Άννα

Δεν είμαστε μόνοι, λοιπόν;

Γιάννης

Πάντα είμαστε μόνοι, μα κι οι άλλοι μοιράζονται την ίδια μοναξιά.

Άννα

Οι άνθρωποι με τα σπασμένα φτερά.

Γιάννης

Δεν είναι εντελώς σπασμένα... *Χρόνος*.

Άννα

Ενόσω ένας από 'μας παραμένει ζωντανός, η λήθη δεν θα νικήσει.

Γιάννης

Όχι, ενόσω ένας από 'μας δεν θα συναινέσει στο θάνατο της μνήμης.

Τους καλύπτει το σκοτάδι.

Άννα

Γιάννη! Γιάννη!

Γιάννης

Είμαι εδώ, δίπλα σου.

Άννα

Θα μας ξαναχτυπήσουν;

Γιάννης

Ναι, αλλά θα αντισταθούμε. *Χρόνος*. Προπαντός, μην ανοίξεις το στόμα σου...

Ακούγονται χτυπήματα και υπόκοφοι θόρυβοι. Μετά αρχίζει η δεύτερη κίνηση της εβδομάδας του Ludwig van Beethoven. Allegretto (Marcia funebre).

Απόλυτο σκοτάδι.

Στην άκρη της σκηνής. Τρία πρόσωπα συνομιλούν χαμηλόφωνα.

Ματθαίος

Έχουν συλλάβει δύο δικούς μας... *Σιωπή.* Την Άννα και το Γιάννη.

Μάρκος

Πρέπει να κάνουμε το παν για να τους αφήσουν ελεύθερους.

Λουκάς

Ξέρεις πού τους κρατούν;

Ματθαίος

Όχι ακόμα...

Μάρκος

Πρέπει να κινηθούμε γρήγορα.

Λουκάς

Κάνουν ό,τι μπορούν... Μην είσαι σκληρός μαζί τους...

Ματθαίος

Αύριο θα ξέρουμε πού βρίσκονται.

Μάρκος

Πρέπει να τους βρούμε ζωντανούς.

Λουκάς

Ζωντανοί, θα είναι.

Μάρκος

Τι εννοείς;

Ματθαίος

Ο Λουκάς έχει δίκιο, οπωσδήποτε θα είναι ζωντανοί.

Μάρκος

Τότε δεν καταλαβαίνω...

Λουκάς

Τη συναίνεση... Αυτό επιθυμούν.

Μάρκος

Μα σε τι να συναινέσουν; *Χρόνος*. Η αλήθεια είναι γνωστή σε όλους.

Ματθαίος

Γνωστή σε όλους και ξεχασμένη από τους περισσότερους.

Μάρκος

Πλύση εγκεφάλου...

Λουκάς

Ο θάνατος της μνήμης είναι ο μοναδικός τους στόχος.

Μάρκος

Η γενοκτονία δεν τους έφτανε.

Ματθαίος

Όχι! *Χρόνος*. Αυτή πρέπει να ξεχαστεί.

Λουκάς

Κανείς μας δεν θα το δεχτεί.

Ματθαίος

Τότε κι εμείς θα πρέπει να ξεχαστούμε.

Μάρκος

Αυτός, λοιπόν, είναι ο στόχος τους. *Χρόνος*. Η διαγραφή κάθε ίχνους μνήμης.

Ματθαίος

Μόνο έτσι θα εξακολουθήσουν να εισβάλλουν...

Λουκάς

Λες κι ο κόσμος ακούει μόνο τους δήμιους.

Μάρκος

Έτσι παγιδεύονται τα θύματα. *Χρόνος*. Πρέπει να τους βρούμε το συντομότερο δυνατόν.

Ματθαίος

Αυτό θα προσπαθήσουμε να κάνουμε.

Λουκάς

Δώσε τους λίγο χρόνο.

Μάρκος

Πόσο χρόνο έχουν η Άννα κι ο Γιάννης;

Ματθαίος

Θ' αντέξουν το χτύπημα.

Λουκάς

Ναι, γι' αυτό είμαι σίγουρος.

Μάρκος

Πόσες θυσίες θα χρειαστούν ακόμα για να ζήσει η μνήμη των λαών;

Λουκάς

Όσο θα υπάρχουν στρατιωτικά καθεστώτα, θα πρέπει να αγωνιζόμαστε.

Ματθαίος

Να αγωνιζόμαστε μέσα στη γενική αδιαφορία...

Μάρκος

Και μέσα στην κοινωνική απομόνωση.

Λουκάς

Είναι ο μόνος τρόπος να γίνουμε άνθρωποι...

Μάρκος

Η μνήμη είναι ένα κομμάτι της ανθρωπότητας μέσα στον άνθρωπο.

Τρίτη κίνηση: Scherzo

Όλη η σκηνή διαδραματίζεται μέσα στο ημίφως. Οι κινήσεις είναι ζωηρές. Ξεπερνούν τα λόγια. Πρόσωπα τρέχουν παντού. Κατευθύνονται προς αυτούς που είναι δεμένοι στις καρέκλες.

Ματθαίος

Εδώ είναι!

Μάρκος

Γρήγορα! Γρήγορα!

Λουκάς

Άννα! Γιάννη!

Ακούγεται ένα υπόκωφος ήχος.

Ματθαίος

Πώς τους κατάντησαν έτσι!

Μάρκος

Να τους λύσουμε!

Προσπαθούν να τους λύσουν.

Λουκάς

Πιστεύω είναι εντάξει.

Τους ανασηκώνουν αργά.

Ματθαίος

Σηκώστε τους αμέσως. Χρόνος. Πρέπει να φύγουμε!

Οι τρεις στηρίζουν τους δύο και προχωρούν με δυσκολία.

Γιάννης

Αφήστε την!

Άννα

Γιάννη!

Λουκάς

Εμείς είμαστε! Μη φοβάστε τίποτα!

Ματθαίος

Είμαι εδώ με το Λουκά και το Μάρκο.

Γιάννης

Ματθαίο, εσύ είσαι;

Ματθαίος

Ναι, φίλε μου.

Γιάννης

Φροντίστε την Άννα...

Ο Λουκάς και ο Μάρκος την κρατούν ακόμα καλύτερα.

Άννα

Γιάννη! Γιάννη!

Γιάννης

Είναι οι δικοί μας, Άννα, μη φοβάσαι τίποτα πια.

Άννα

Μη μ' αφήσεις μόνη...

Λουκάς

Άννα, όλα είναι εντάξει τώρα. *Χρόνος*. Είστε ελεύθεροι!

Άννα

Ελεύθεροι;

Μάρκος

Ναι, ελεύθεροι!

Άννα

Γιάννη, μην πιστεύεις, είναι ακόμα μία παγίδα.

Γιάννης

Όχι, όχι... *Χρόνος*. Έλα στην αγκαλιά μου, Άννα.

Άννα

Τι άλλο θα μας κάνουν;

Γιάννης

Τίποτα πια. Δεν θα μας συμβεί τίποτα πια.

Μάρκος

Πρέπει να φύγουμε.

Γιάννης

Μα δεν μπορεί.

Λουκάς

Πώς;

Γιάννης

Δεν σας αναγνωρίζει, η φτώχη.

Άννα

Γιάννη;

Γιάννης

Εδώ είμαι!

Άννα

Μείνε μαζί μου. Χρόνος. Μη μ' αφήσεις μόνη.

Η σκηνή φωτίζεται και βρισκόμαστε σ' ένα σπίτι. Η Άννα είναι περιτριγυρισμένη από τους φίλους της. Όμως, φαίνεται να μην τους αναγνωρίζει.

Μάρκος

Δεν ξέρω τι να κάνουμε...

Λουκάς

Φαίνεται πως έχει υποστεί ολική απώλεια μνήμης...

Γιάννης

Μας χτυπούσαν με ρόπαλα μέρα-νύχτα. Χρόνος. Εάν καθυστερούσατε να έρθετε... Σιωπή. Θα ήμουν στην ίδια κατάσταση.

Ματθαίος

Έχετε υποφέρει τόσο...

Γιάννης

Όμως δεν ομολόγησε τίποτα! Γι' αυτό την έφεραν σ' αυτή την κατάσταση.

Λουκάς

Πώς μπορεί να είναι τόσο αχρείοι!

Μάρκος

Έχουν διαπράξει μία γενοκτονία, είναι ικανοί για όλα.

Ματθαίος

Τότε πώς να τους αντισταθούμε;

Γιάννης

Δεν έχει σημασία ο τρόπος, η ουσία είναι ν' αντισταθούμε.

Λουκάς

Αυτό δεν αρκεί! *Χρόνος*. Κοίταξε την Άννα. Έχει υποφέρει πάρα πολύ. Δεν μας αναγνωρίζει πια.

Γιάννης

Θα της μάθουμε την ιστορία ξανά.

Μάρκος

Μα πώς;

Γιάννης

Ο καθένας μας θα της λέει ένα κεφάλαιο την ημέρα.

Λουκάς

Συνειδητοποιείς τι λες;

Γιάννης

Τότε, θα το κάνουμε τη νύχτα.

Ματθαίος

Είστε εντελώς τρελοί.

Μάρκος

Όχι, αντιστεκόμαστε και θα τη βοηθήσουμε με κάθε μέσο.

Λουκάς

Έχετε δίκιο! *Χρόνος*. Θα ξαναγράψουμε την ιστορία για χάρη της. Θα παραμείνει μαζί μας.

Ματθαίος

Τότε θ' αρχίσουμε από σήμερα.

Μάρκος

Μ' αυτόν τον τρόπο, θα ξαναβρούμε την παράδοση των λαών που έχουν υποφέρει.

Λουκάς

Θα πρέπει να ανασηκώσουμε το χρόνο.

Μάρκος

Ο χρόνος είναι μαζί μας.

Γιάννης

Όσο δεν ξεχνούμε.

Ματθαίος

Ο καθένας μας, λοιπόν, θα πρέπει να καταγράψει όλα όσα ξέρει. *Χρόνος*. Έτσι θα έχει μια ολοκληρωμένη εικόνα της ιστορίας μας.

Άννα

Γιάννη, είσαι εδώ!

Ο Γιάννης έρχεται κοντά της.

Γιάννης

Ναι, Άννα. Πάντα θα είμαι εδώ.

Άννα

Μίλα μου...

Ο Γιάννης κάνει νόημα στους άλλους που σηκώνονται.

Γιάννης

Συνοδεύω τους φίλους μας που φεύγουν.

Άννα

Μη μ' αφήσεις.

Της κρατά το χέρι.

Γιάννης

Θ' αρχίσω πρώτος, λοιπόν.

Της μιλά χαμηλόφωνα, ενόσω τα άλλα πρόσωπα βγαίνουν από τη σκηνή.

Τέταρτη κίνηση: *Variazione*

Ξαναβλέπουμε τα ίδια πρόσωπα αρκετές εβδομάδες μετά τα φρικτά γεγονότα. Ο κοινός τους αγώνας τούς έχει δέσει ακόμα περισσότερο. Από 'δω και μπρος αποτελούν τα δάκτυλα του ίδιου χεριού που δεν παύει να γράφει την ιστορία για να μην ξεχαστεί η ουσία. Ο καθένας τους κάθεται σε ένα τραπέζι που το φωτίζει ένα κερί. Ο χώρος δίνει την αίσθηση μιας κρυμμένης βιβλιοθήκης. Ένα από τα πρόσωπα σηκώνει το κεφάλι.

Λουκάς

Πριν γράψουμε ξανά την ιστορία του περασμένου αιώνα, δεν είχα συνειδητοποιήσει...

Άννα

Τι δεν είχες συνειδητοποιήσει;

Λουκάς

Τη σημασία της ιδέας της γενοκτονίας.

Γιάννης

Δεν φταις εσύ γι' αυτό! *Χρόνος*. Ακόμα και η γαλλική γλώσσα δεν είχε ανακαλύψει αυτή τη λέξη παρά μόνο το 1944, σαν να μην υπήρχε προηγουμένως.

Ματθαίος

Κι όμως, πολύ πριν το 1944, ο αιώνας είχε πληγωθεί από τη γενοκτονία.

Μάρκος

Μόνο ποιος θυμάται το 1915;

Λουκάς

Και σκέφτομαι ακόμα ότι υπήρχε μια έννοια πολύ χειρότερη από αυτή της γενοκτονίας...
Σιωπή.

Γιάννης

Πώς είναι δυνατόν;

Άννα

Η λήθη;

Λουκάς

Ναι, η λήθη, μα όχι μόνο...

Ματθαίος

Η αναγνώριση... *Χρόνος*. Ή μάλλον η μη αναγνώριση...

Λουκάς

Ναι, αυτή είναι η ιδέα. Η μη αναγνώριση της γενοκτονίας είναι χειρότερη κι από την ίδια τη γενοκτονία!

Γιάννης

Δεν καταλαβαίνω το συλλογισμό σου.

Λουκάς

Στη φράση «μεθοδική καταστροφή» που χαρακτηρίζει τη γενοκτονία, η λέξη μεθοδική είναι η καθοριστική.

Ματθαίος

Τώρα καταλαβαίνω τι εννοεί ο Λουκάς. *Χρόνος*. Η ίδια η δικαιοσύνη κάνει ένα διαχωρισμό μεταξύ του εγκλήματος που έχει διαπραχθεί εν βρασμώ ψυχής και του εγκλήματος εκ προμελέτης.

Λουκάς

Εκείνο που διαφοροποιεί τα δύο, είναι ακριβώς η μέθοδος. Και η μη αναγνώριση είναι η συνέχιση αυτής της μεθόδου.

Γιάννης

Μέσω της διαγραφής της μνήμης, δολοφονούν τους νεκρούς.

Άννα

Δεν τους αρκεί που τους έχουν βασανίσει, τους θέλουν να πεθαίνουν μέσα στη λήθη.

Ματθαίος

Τα ιστορικά γεγονότα μπορούν να εξηγήσουν τη διάπραξη μιας γενοκτονίας, μα μόνο η ανηθικότητα μπορεί να χαρακτηρίσει τη μη αναγνώριση.

Γιάννης

Η γενοκτονία είναι μία πληγή για την ανθρωπότητα, ενώ η μη αναγνώριση είναι η αλλοτρίωση του ανθρώπου.

Λουκάς

Ορισμένοι άνθρωποι δεν παίρνουν θέση, διότι δεν ήταν παρόντες όταν διαδραματιζόνταν τα γεγονότα, όμως δεν υπολογίζουν ότι η ουδετερότητά τους δεν εξυπηρετεί παρά μόνο τους δήμιους.

Ματθαίος

Μέσα στη γενοκτονία, βλέπω τη βαρβαρότητα. Ενώ μέσα στη μη αναγνώριση, βρίσκεται η φρίκη της.

Άννα

Μέσα στην αναγνώριση, βρίσκονται πολλά περισσότερα πέρα από το χρέος της μνήμης. Βρίσκεται η ανάσταση ενός λαού.

Μάρκος

Συμφωνώ με αυτές τις σκέψεις, αλλά πρέπει να τις κάνουμε πράξη.

Γιάννης

Γι' αυτόν το λόγο, γράφουμε την ιστορία.

Λουκάς

Όμως οφείλουμε επίσης να γράψουμε και την ιστορία του μέλλοντος. *Χρόνος*. Εάν θέλουμε οι γενοκτονίες ν' ανήκουν στο παρελθόν, οφείλουμε να ασχοληθούμε με την αναγνώρισή τους.

Μάρκος

Οι αντίπαλοί μας δεν είναι οι δήμιοι που έχουν πεθάνει, αλλά αυτοί που συνεχίζουν το έργο τους μέσω της μη αναγνώρισης.

Ματθαίος

Και πώς θα πείσουμε αυτόν που δεν γνωρίζει!

Λουκάς

Για να νικήσουμε μαζί του, πρέπει να γεννηθούμε μαζί του.

Γιάννης

Για ορισμένους, η συγγραφή της Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δεν έχει νόημα, παρόλο ότι είναι απαραίτητη.

Άννα

Μέσω της γενοκτονίας, ο αγώνας απευθύνεται στην Ανθρωπότητα.

Λουκάς

Η Ανθρωπότητα έχει κι αυτή το δικαίωμα να υπάρχει.

Μάρκος

Όπως κάθε ελεύθερος άνθρωπος.

Ματθαίος

Πρέπει να αγωνιστούμε εναντίον κάθε χώρας, κάθε συστήματος που καταπατεί τα ανθρώπινα δικαιώματα και δεν αναγνωρίζει τις γενοκτονίες.

Γιάννης

Πρέπει να αγωνιστούμε κυρίως εναντίον των χωρών που διέπραξαν τις γενοκτονίες και δεν το αναγνωρίζουν διότι αποτελούν παραδείγματα ανανδρίας.

Ματθαίος

Μόνο που πρέπει να ενεργήσουμε με σύνεση.

Άννα

Πώς τολμάς να μιλάς περί σύνεσης, όταν πρόκειται περί γενοκτονίας;

Ματθαίος

Δεν εννοούσα αυτό. Σκεφτόμουν εσάς, εσένα και το Γιάννη.

Άννα

Δεν είναι εμάς που πρέπει να σκέφτεσαι, μα τους άλλους που δεν μπόρεσαν να αμυνθούν, τους άλλους που πέθαναν επειδή υπήρχαν, τους άλλους που δεν ζουν παρά μόνο στη μνήμη μας.

Γιάννης

Αυτό είναι το μόνο που πρέπει να σκεφτόμαστε.

Μάρκος

Γνωρίζω κάποια που επέζησε της γενοκτονίας και θα μπορούσε να μας βοηθήσει.

Ματθαίος

Πρέπει να τη συναντήσουμε το συντομότερο δυνατόν.

Μάρκος

Τότε πρέπει να πάμε να τη δούμε στο σπίτι της. Δεν μπορεί πια να μετακινείται. Τα βασανιστήρια την έχουν καθηλώσει στην πολυθρόνα της.

Άννα

Τη χρειαζόμαστε. Πάμε!

Σβήνουν τα κεριά τους και φεύγουν.

Πέμπτη κίνηση: *Finale*

Σ' ένα μικρό σπίτι, ένα δωμάτιο φωτίζεται μ' ένα γλυκό φως. Εκεί, βλέπουμε μια σκιά συνοδευμένη από τη σιωπή. Ακούμε τον ήχο του κουδουνιού.

Σοφία

Αυτοί είναι!

Η σιωπηλή φιγούρα απομακρύνεται και επιστρέφει με την ομάδα.

Μάρκος

Δεν θέλαμε να σας ενοχλήσουμε, αλλά έπρεπε να σας δούμε.

Σοφία

Καλά κάνατε, παιδιά μου.

Μάρκος

Θέλουμε να μας βοηθήσετε.

Σοφία

Δείχνοντας την καρτέκλα της. Πάει καιρός που δεν μπορώ πια να βοηθήσω κανένα.

Η σιωπηλή φιγούρα απλώνει το χέρι, αγγίζει τη Σοφία στον ώμο κι εκείνη αφήνει να της ξεφύγει ένα χαμόγελο.

Χωρίς την υποστήριξη της σιωπής, δεν θα υπήρχα.

Μάρκος

Μην το λέτε αυτό... Χρόνος. Ειδικά τώρα...

Σοφία

Γιατί τώρα;

Γιάννης

Διότι έχουμε να φέρουμε εις πέρας έναν αγώνα.

Σοφία

Έναν αγώνα;

Λουκάς

Να δημιουργήσουμε ένα έργο... Σιωπή.

Σοφία

Η ζωή μου τελειώνει.

Άννα

Μα το έργο σας πρέπει να διασωθεί.

Σοφία

Είμαι η επιζήσασα μιας γενοκτονίας μη αναγνωρισμένης. *Χρόνος*. Το έργο μου δεν υπάρχει.

Ματθαίος

Όχι, δεν είναι αλήθεια!

Σοφία

Κι όμως, βουλιάζω μέσα στη λήθη και μέσα στη γενική αδιαφορία. Ενώ οι άλλοι διαπραγματεύονται το μέλλον των παιδιών μας με τους δήμιους του παρελθόντος.

Μάρκος

Γι' αυτόν το λόγο είμαστε εδώ!

Σοφία

Ήρθατε πολύ αργά, παιδιά μου.

Μάρκος

Πολύ αργά;

Σοφία

Όλοι οι άλλοι έχουν πεθάνει. *Χρόνος*. Είμαι η τελευταία των επιζώντων. Μετά από μένα, κανείς πλέον δεν θα μπορεί να τους κατηγορήσει.

Λουκάς

Θα προσφύγουμε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Σοφία

Χωρίς έγγραφα, δεν θα μπορέσουν...

Ματθαίος

Μα εσείς είστε το έγγραφό μας! Μέσω σας, ζει η μνήμη της γενοκτονίας.

Σοφία

Ζει, όπως μία νότα μέσα στο ρέκβιεμ.

Η Άννα, μη μπορώντας να συγκρατηθεί άλλο, αγκαλιάζει τη Σοφία ενώ ο Γιάννης έρχεται κοντά της.

Γιάννης

Εάν μπορούσαμε να έρθουμε πιο νωρίς...

Σοφία

Πρέπει να ζήσετε, παιδιά μου. Πολλοί άνθρωποι δεν γνώρισαν παρά μόνο το θάνατο.

Μάρκος

Όμως τώρα πρόκειται για εισβολή της λήθης.

Σοφία

Βγάζοντας μια κραυγή. Όχι! Δεν θα περάσει η λήθη!

Μάρκος

Τότε, σας ικετεύω, βοηθήστε μας!

Σοφία

Τι πρέπει να κάνω;

Λουκάς

Να μας διηγηθείτε όλα τα γεγονότα.

Σοφία

Μου ζητάτε να ξαναζήσω το θάνατο... *Σιωπή.*

Η σιωπηλή φιγούρα σκύβει και της ψιθυρίζει μία λέξη στο αυτί. Οι άλλοι περιμένουν την αντίδρασή της.

Θα το κάνω υπό έναν όρο.

Ματθαίος

Θα κάνουμε ό,τι θελήσετε.

Σοφία

Θέλω να εξακολουθήσετε αυτόν τον αγώνα και μετά το θάνατό μου. *Σιωπή.* Από σήμερα θα είστε η μνήμη μου.

Άννα

Εσείς είστε η ανθρωπιά μας.

Σοφία

Πότε θέλετε ν' αρχίσουμε;

Γιάννης

Το συντομότερο δυνατόν.

Σοφία

Τότε να ξεκινήσουμε σήμερα.

Κάνει νόημα στη σιωπηλή φιγούρα που βγαίνει από τη σκηνή αμέσως.

Σιωπή.

Κανείς δεν τολμά να παρέμβει. Όλοι αναμένουν την επιστροφή της.

Σιωπή.

Η σιωπηλή φιγούρα επιστρέφει τυλιγμένη μ' ένα τεράστιο μαύρο ύφασμα. Το σέρνει με κόπο. Όλοι οι άλλοι σηκώνονται. Συνεχίζει να προχωρεί ατάραχη και απερίσπαστη. Τελειώνει έχοντας καλύψει όλη τη σκηνή με αυτό το μαύρο ύφασμα.

Σοφία

Πάνω σ' αυτό το ύφασμα είναι γραμμένα όλα τα ονόματα των θυμάτων της γενοκτονίας. Λείπει μόνο το δικό μου. Χρόνος. Πάρτε το, από τώρα και στο εξής είναι δικό σας. Αυτό που σας ζητώ είναι να μη μας ξεχάσετε διότι είμαστε μόνο και μόνο) αυτό το μαύρο ύφασμα.

Καθένας με τη σειρά του σηκώνει το μαύρο ύφασμα. Η σιωπηλή φιγούρα προχωρεί και βγαίνει από τη σκηνή. Βαδίζει ανάμεσα στο κοινό. Όλη η ομάδα την ακολουθεί προσπαθώντας με κόπο να συγκρατήσουν τα δάκρυά τους. Βγαίνουν από τη σκηνή αφήνοντας τη Σοφία μόνη.

Θεέ μου, τώρα που έκανα το χρέος μου, πάρε με κοντά σου.

Γέρνει το κεφάλι και κλείνει τα μάτια. Η σιωπηλή φιγούρα συνοδευμένη από την ομάδα επιστρέφουν και την ξαπλώνουν κάτω στο πάτωμα, σκεπάζοντάς την με το μαύρο ύφασμα. Γονατίζουν όλοι.

Σκιά.

Σκοτάδι.

Μαύρο.